№ 279
პარასკევი, 24 დეკემბერი 1893

გაზეთი ღირს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12 . . .	10 —	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

1877–1893

ივერია

№ 279
პარასკევი, 24 დეკემბერი 1893

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად:
უნდა მიჰმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას—სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპეიკი.

„ივერია“
გამოვა 1894 წელსაც
იმავე პროგრამით, როგორც წინად.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:
ტფილისი,
„ივერიის“ რედაქციას
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
და „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას,
სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.
სატელეგრაფო ადრესი:
ТИФЛИСЪ. Редакція „ИВЕРІА“.

Открыта подписка на 1894 г. на газету
„ТИФЛИССКІЙ ЛИСТОКЪ“

Газета будетъ выходить при прежнемъ составѣ редакціи, ежедневно, исключая дней послѣпраздничныхъ, въ форматѣ средняго газетнаго листа въ пять колоннъ.

Программа газеты: телеграммы, мѣстная хроника, корреспонденціи, иностранная хроника, фельетоны, разсказы и повѣсти, отчеты думскихъ, ученыхъ и другихъ общественныхъ засѣданій судебная хроника и торговая хроника.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Въ Тифлисѣ:		для иногородныхъ:	
Съ доставкой на городъ.	5 р. — к.	Съ пересылкой на годъ	6 р. —
„ „ „ полгода.	3 „ — „	„ „ „ полгода	3 „ 50 „
„ „ „ 3 мѣс.	1 „ 75 „	„ „ „ 3 мѣс.	2 „ — „
„ „ „ 1 мѣс.	— „ 75 „		

Подписка принимается исключительно въ конторѣ «Тифлисскаго Листка» (Тифлисъ, Головинскій проспектъ, д. Ротинова, № 3).

За подписку въ другихъ мѣстахъ контора редакціи не принимаетъ на себя никакой отвѣтственности. (3—1)

Открыта Подписка на 1894 годъ
НА ГАЗЕТУ
„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“
(одиннадцатый годъ изданія).
УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ
съ доставкой и пересылкой

На 12 мѣсяцевъ	10 р. — к.	На 6 мѣсацеяъ	6 р. — к.
„ 11 „	9 „ 50 „	„ 5 „	5 „ 25 „
„ 10 »	8 » 75 »	» 4 »	4 » 75 „
„ 9 „	8 „ — „	„ 3 „	3 „ 50 „
„ 8 „	7 „ 25 „	„ 2 „	2 „ 75 „
» 7 „	6 » 50 „	„ 1 »	1 „ 50 „

За границу: на годъ—17 р., на полгода 9 р., на три мѣсяца—5 р. (Подписа принимается не иначе, какъ считая съ 1-го числа любого мѣсяца).

Для годовыхъ подписчиковъ, какъ городскихъ такъ и иногородныхъ, обращающихся непосредственно въ контору редакціи, ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА на слѣдующихъ условіяхъ: при подпискѣ вносится—3 р., къ 1-му марта—2 р., къ 1-му мая—3 р. и къ 1-му сентября—2 р.

Городская подписка принимается въ конторѣ редакціи: Головинскій проспектъ, 12. Гг. иногородные обращаются по слѣдующему адресу: Тифлисъ, въ редакцію газеты „Новое Обозрѣніе“ (3—1)

Въ тифлисѣ открыта подписка на 1894 годъ
На армянскую ежедневкую политико-литературную газету
„НОРЪ-ДАРЪ“
(Одинадцатый годъ изданія).

Газета „НОРЪ-ДАРЪ“ въ 1894 году будетъ выходить по прежней программѣ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: съ пересылкою и доставкою по Россійской имперіи на годъ—10 руб., на полгода - 6 руб., на три мѣсяца—3 руб. 50 коп. за границу на годъ 40 франковъ.

Подписка принимается только съ 1-го числа кождаго мѣсяца и не далѣе конца года.

ПОДПИСКА принимается исключительно въ конторѣ газеты „НОРЪ-ДАРЪ“, въ Тифлисѣ, на Пушкинской улицѣ, въ домѣ № 14, противъ сквера.

ОБЪЯВЛЕНІЯ принимаются на всѣхъ языкахъ по умеренной платѣ, въ Тифлисѣ, въ конторѣ газеты и въ Москвѣ, въ центральной конторѣ объявленій Л. и Э. Метцль и К°., Мясницкая, д. Спиридонова.

Адресъ: Тифлисъ, въ редакцію «Норъ-Даръ».

Редакторъ-издатель Спандаръ Спандарянъ.

(3—1)

ქართველთა ამხანაგობის წიგნის მაღაზიაში
ი ს ყ ი დ ე ბ ა
თ ხ ზ უ ლ ე ბ ა ნ ი
ალ. ყაზბეგისა

ოთხი ტომი ფასი თითო	მან. კაპ.
ტომისა	1—20
კარგ ქაღალდზედ . .	2 „
მშვენიერის ყდით . .	2—50

იქავე ისყიდება ალ. ყაზბეგის
ს უ რ ა მ ი
და ყოველი ქართული წიგნები.
(3—2)

ტფილისი, 24 დეკემბერს

ეხლა აღარავისათვის განსამარტივებელი და ახალი ამბავი არ არის, რომ ქალი ისეთივე ადამიანია როგორც კაცი, რომ ცხოვრებაში მცირე ადგილი არ უჭირავს დასა, მეუღლესა და დედას და რომ ყველა ამ ცხოვრების ბურჯთ შესაფერი განათლება მიეცეთ, რათა ძმასა, ქმარსა და შვილს [illegible] გეს, ცხოვრების ნამდვილი თანამოგზაური გაუხდეს და იმასთან ერთად სწიოს უღელი. ასეთი მნიშვნელობა დედათა განათლებისა ეხლა საეჭვო აღარ არის და, უგუნურად, ცხოვრებას უკან-ჩამორჩენილად თუ არა, ახირებულად მაინც ჩაითვლება ამისი უარმყოფელი და წინააღმდეგი.

ამერიკაში ეს აზრი საქმედაც არის გადაქცეული. ევროპამ და თვით რუსეთმაც-კი დიდი ნაბიჯი წასდგა წინ. ჩვენში-კი, როგორც ბევრი სხვა რამ, ეს მხოლოდ სიტყვით არის მიჩნეული, შეგნებული და აღიარებული საჭიროდ.

ჩვენ თითქოს სისხლში გვაქვს გამჯდარი ქალის განათლების მიმართ გულ-გრილადა და გულ-ცივად ყოფნა. წამოგვეზრდება სახლში ქალიშვილი და იმის ქონებრივ მზითვისთვის უფრო ბევრსა ვზრუნავთ და ვფიქრობთ, ვიდრე იმ სულიერ მზითევისა გამო, რომელიც ყოველს ქონებასა სჯობია და რომელსაც ყოველი გონიერი ადამიანი, ცოლის შერთვას მოწადინებული, უფრო ხარბად და სიამოვნებით წაატანს ხელს, ვიდრე ას და ათას თუმნებს. „ოჯახის მოვლა-პატრონობა იცის, გავათხოვებთ და სხვა რაღა უნდაო“, თითქოს ქალს მეჭამადის მოხარშვის მეტი არაფერი მოეთხოვებოდეს, თითქოს განუვითარებელს, გონება-გაუხსნელს დედას შვილისა რიგიანად, წესიერად და მართებულად ან მოვლა შეეძლოს, ან პატრონობა, ან აღზრდა?!

ჩვენისთანა მდგომარეობაში მყოფის ერისათვის განათლებულს დედას დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგან იგი ჩაუდგამს ენას თავისს შვილს, იგი შთაუნერგავს სამშობლოს სიყვარულს, ერის ხასიათსა და სახეს შეარჩენინებს, ერს არსებობის ძალასა და ღონეს მისცემს.

მართალია, ჩვენ კეთილად მიგვაჩნია დედათა აღზრდა განათლება, თანავუგრძნობთ კიდეც ამ საქმეს, მაგრამ რა არის ცარიელი თანაგრძნობა, თუ-კი საქმე ისევე განუხორციელებელი იქნება. თანაგრძნობას-კი რომ არაფერს ვაკლებთ, ამის აშკარა საბუთს ყოველ დღე ვხედავთ. საკმარისია გაისმას რამ ხმა, რომ სჭირია რასმე დახმარებაო, და შემწირველიცა და დამხმარებელიც მაშინვე აღმოჩნდება. სამწუხარო მხოლოდ ის არის, რომ ამ გულის ტკივილს დიდი მანძილი არა აქვს და ჩქარავე განქარდება ხოლმე. გაივლის ორიოდე კვირა, ლაპარაკს შესწყვეტენ იმ საკეთილო საქმის შესახებ, და ჩვენც ამოვიფხეკთ მეხსიერებიდგან, თუმცა რწმენა მისის ამ რწმენას ფიტა არა აქვს, [illegible] თანაგრძნობას სათ[illegible].

ეს სიტყვები გვათქმევინა დღევანდელს ჩვენს გაზეთში დაბეჭდილმა ახალმა ამბავმა, რომელშიაც ნათქვამია, რომ თავმჯდომარეს დედათა კომიტეტისას, რომელსაც აზრად აქვს ქართველ ქალებისათვის სასწავლებლის დაარსება, პატივცემულს კნეინა მარიამ ვახტანგის ასულს ჯამბაკურიან-ორბელიანისას საგაზაფხულოდ საცეკვაო საღამო ჰსურს გაჰმართოს ლატარიითურთ ქალთა სასწავლებლისათვის შემდგარ თანხის სამატად. სასურველია, რომ ქართველობამ სხვა-და-სხვა ნივთთა შეწირულობით დახმარება აღმოუჩინოსო.

ჩვენ არ ვიცით, რაოდენია უკვე შემდგარი თანხა. ვიცით მხოლოდ ის, რომ საკმარისი არ არის იმ აზრის განსახორციელებლად, რომლისათვისაც იკრიბება. რამდენიმე წელიწადია, დედათა განათლების საქმისათვის, რომელიც ყოველის ქართველის კაცისათვის ფრიად ღირს-შესამჩნევია, რომლის განხორციელებაზედ არის დამოკიდებული ჩვენთა ახალთაობათა სიკეთე, დღეგრძელობა და ბედნიერება ჩვენის ერისა, ასეთის საქმისათვის მთელი საქართველო ფულსა ჰკრებს და იმდენი ვერ მოუკრებია, რომ კეთილი სურვილი და აზრი საქმედ გარდააქციოს!..

მით უმეტესად სამწუხაროა ეს, რომ ამ კეთილის აზრის საქმედ გადასაქცევად არც მაგდენად დიდი თავ-გამოდება და გულ-მოდგინეობაა საჭირო. იმ ორმა მილიონმა ქართველმა, რომელიც დღეს ითვლება, თითოეულად ორორი შაური რომ გამოიღოს, ოცი ათასი თუმანი შეიკრიბებოდა, რაიცა სრულად ეყოფოდა დედათა სასწავლებლის დაარსებას.

ბევრი ამისთანა კეთილი საქმე განხორციელდებოდა ასეთის მცირე წვლილით და ეს, რასაკვირველია, არც არავის გააღარიბებდა, არც არავის შეაწუხებდა და დააბეგრებდა.

ყოველს დაბასა თუ სოფელში თითო კომიტეტს რომ დავაარსებდეთ და კაცის თავზედ თითო შაურს მოვკრეფდეთ, დიდი ხანი არ გაივლიდა, რომ ისეთი სასწავლებელი გვექნებოდა დაარსებული, როგორიც ჩვენთვის სასურველია და სანატრელი. თუ მართალია ის ანდაზა, რომ ზღვა კოვზით დაილევაო, ისიც მართალი უნდა იყოს, რომ ზღვის ცარიელი კალაპოტი კოვზითვე აივსება, ოღონდკი გულით გულობდეს და გულ-მხურვალეთ მოვინდომოთ და მოვიწადინოთ ამ საქმის განხორციელება...

ფარნაოზი

ექსპრომტი

[illegible] 12
ქრისტეშობისთვეს ქუთაისის [illegible] სკოლის დაარსების გამო.

აწმყოს ძალ-ღონე, ნუგეშო,
მომავლის საიმედებო,
ჯან საღნო, გულ-მკლავ მაგარნო,
პატარა გუთნის დედებო!

—

კვლავ ქართველურად გინატრებთ:
სიცოცხლეს, ბედსა, მშვიდობას,
მუყაითობას, გულის-ყურს
და კარგ მამულის-შვილობას;

—

გინატრებთ, თქვენმა შრომამა
მომმეთ სიამე მოჰფინოს,
იმ შრომის კარგმა ნაყოფმა
თვით მომავალიც აღხინოს.

—

გინატრებთ, თქვენვე ჰბარვიდეთ
თქვენსა სამშობლო მიწასა,
დაჰგუგუნებდეთ მუშურსა,
მკიდეთ წყალობას ღვთისასა;

—

და თქვენ კით ცისა მანანა
მადლი ღვთაების გამკობდეს
და თქვენდა სადიდებელად
ხალხი სიმღერებს აწყობდეს!..

—

მაშ თქვენ იცოცხლეთ მრავალს წელს
მომავლის საიმედებო,
ჯან-საღნო, გულ-მკლავ მაგარნო,
პატარა გუთნის დედებო!..

ახალი ამბავი

*** ერევანი: დიდად შეგვაწუხა ერევნის ქართველობა გარდაცვალებამ ნიჭიერის ბელლეტრისტის ალექსანდრე ყაზბეგისამ. კვირას, 19-ს ამ

ქრისტეშობისთვეს, მ. ბლაღოჩინმა—დეკანოზმა იორდანიშვილმა ბრიგადის ეკკლესიაში გარდაიხადა პანაშვიდი უკვდავის ბელლეტრისტის სულის მოსახსენებლად, რომელსაც დაესწრნენ აქაური ქართველობა და სემინარიის ქართველნი მოსწავლენი.

მასწავლებელი ს. კასრაძე

⁂ ნორიო (ტფილისის მაზრა): ნორიოს ქართველობას თავს ზარი დაქცა ჩვენის ნიჭიერის ბელეტრისტის ალექსანდრე ყაზბეგის გარდაცვალებამ. კვირას, 19 დეკემბერს, მღვ. მ. ანდრიაშვილმა გარდაიხადა პანაშვიდი გარდაცვალებულის სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდს, როგორც ხალხი, ისე სოფლის სასწავლებლის მოსწავლენიც მრავალნი დაესწრნენ. პანაშვიდის შემდეგ მოზრდილს მოსწავლეებსა და ხალხს გავაცანით ვინაობა ალექსანდრე ყაზბეგისა და მოკლედ აღვუნიშნეთ მნიშვნელობა მისის ნაწერებისა.

⁂ ქალაქის გამგეობა 1894 წლისათვის სთხოვს საბჭოს 16410 მანეთს ხარჯად ბაღების გასამართავად. ამ ფულში 3300 მანეთი გადადებულია განსაკუთრებით ალექსანდრეს ბაღის ზემო ნაწილისათვის, სადაც სამხედრო მუზეუმია გამართული. ეს ნაწილი ბაღისა დიდად შესაბრალისს მდგო[illegible]ობაშია და ამ ფულით აქ გამართულ იქმნება აუზი ყვავილიანი ბუჩქები დაირგვება და სხ.

⁂ [illegible] შეგროვილი 32 მან. [illegible] რგებლოდ.

⁂ კნეინა მარიამ ვახტანგის ასული ჯამბაკურ-ორბელიანისა, თავმჯდომარე დედათა კომიტეტისა, რომელსაც აზრათა აქვს ქართველ ქალებისათვის სასწავლებელი დააარსოს, გაზაფხულისათვის აპირებს სატანცაო საღამოს გამართვას ლატარიითურთ, იმ თანხის სამატად, რომელიც არის შემდგარი ამ სასწავლებლისათვის. სასურველია, რომ ამ ალეგრის ხეირიანად გასამართავად ბევრი შემოწირულობა გამოიგზავნოს ნივთად. საქართველოს სხვა-და-სხვა ადგილიდგან. შემოწირულებათა გამოგზავნა შეიძლება ამ ადრესით: კნ. მარია ვახტანგის ასული ჯამბაკურ-ორბელიანისა, ნიკოლოოზის ქუჩაზე.

⁂ კახეთი: კახეთის ღვინის ვაჭრობის ამხანაგობის წესდება უკვე წარედგინა მთავრობას დასამტკიცებლად. მანამდე-კი თერთმეტმა მამულის პატრონმა გადასწყვიტეს, თავისის ღვინით დაეწყოთ ვაჭრობა. თერთმეტსავე 400 საპალნე აღმოუჩნდათ. ეს ღვინო საუკეთესო ჰღირს საპალნე 150 მან., შუათანა ღირსებისა—80 მან. და დაბალის ღირსებისა—60 მან. ამ ღვინის ზიდვა 20 დეკემბრიდგან უკვე დაიწყეს ტფილისის საზოგადო სარდაფში, რომელიც იმყოფება მიხეილის ქუჩაზედ, სლივიცკის სახლებში. ეს თერთმეტი მამულის პატრონი ასე საამხანაგოდ ივაჭრებენ საერთო წესდების დამტკიცებამდე.

ჩვენსკენ კარგა ძალი თოვლი დასდო. თელავიდგან იორის ხიდამდე მარხილი დადის, შემდეგ-კი ეტლები დადიან.

⁂ ცხინვალი: ამას წინად გვქონდა მოხსენებული თქვენს გაზეთში, რომ ქეშელთაში რაღაც უცნაური ყელ-ჭირვება ჰხოცავს ხალხს-მეთქი. ამ დღეებში მიამბო აქაურმა მღვდელმა, ავადმყოფობა არ იქნა და არ გაჰქრაო, გავჰეზრდი ამდენის მიცვალებულის მარხვითაო და პატრონი-კი არავინ არისო.

⁂ იქიდამვე: სოფელს ქურთაში აგერ ერთი თთვეა საქონლის ავადმყოფობა მძვინვარებს და რამდენიმე სული დაჰხოცა, მერე ისეთის ღარიბ-ღატაკებისა, რომელთაც, ვგონებ, ჭირადაც ეყოფათ და ლხინადაც. ტყუილად არ არის ნათქვამი, ცხვარში მგელი შევიდა და ვაი ერთის პატრონსაო. ცხინვალიდგან სულ 6—7 ვერსია და რატომ ყურს არ უგდებს, ვისიც ჯერ არს.

⁂ სოხუმი: 18 ქრისტეშობისთვეს სუხუმის სამაზრო ხაზინაში დილის ათ საათზე შესულა ერთი ახალგაზდა კაცი, ბერდანით მხარზე გადაკიდებული და იქ მყოფთ გაუგებლად ბუჰღალტერისათვის ლაპარაკი დაუწყვია; მერმე ბუჰღალტერი უეცრად წამომხტარა და ხაზინადრის ოთახისაკენ გაქანებულა; შემოსულს ახალგაზდა კაცს უეცრად გადმოუღია თოფი მხრიდამ, დაუმიზნია და ტყვია ბეჭებს შუა ზურგში მოურტყამს; საცოდავი ბუჰღალტერი მაშინვე გულ-აღმა დაცემულა და სული დაულევია. დამნაშავეს თოფი იქვე სტოლზე დაუ[illegible] უთქვამს: მე ჩემი სურვილი [illegible]-კი ვიცი, რაც დამემართებაო. რა[illegible] ხელში, ხოლო მოკლულის გვამი აქაურს სამკურნალოში გაგზავნეს. მკვლელი და მოკლულიც ორთავენი რუსები არიანო.

დამაკვირდი

ზოგიერთი ისეთი საგანია, რომელსაც დედაკაცის ერთი თვალი უფრო შენიშნავს და დაინახავს, ვიდრე ასი თვალი მამაკაცისა.

ლესინგი

**

მამაკაცისთვის უმანკოება—პატიოსნებაა იმისი; დედაკაცისათვის პატიოსნება—იმისი უმანკოებაა.

მარია ებნერ-ეშენბახი

**

ნაკლულევანება სილამაზისა დედაკაცს ხშირად ხელს უწყობს ჭკუითა და გონებით განვითარდეს.

პირემონტი

სამძიმრის დეპეშები

ალ. ყაზბეგის გარდაცვალების გამო

ახალსენაკიდამ: გულის ტკივილით ვსდგევარ პანაშვიდზე ჩემ ამხანაგებთან ერთად. სულით მანდა ვართ, მაგ ყოვლად ნიჭიერ ბელეტრისტის კუბოს წინაშე. იგი დაგვეკარგა მაშინ, როცა ნიჭი მისი გადიშალა ბრწყინვალედ. ვაფრქვევთ ცრემლს ქართველებთან ერთად, რომელთაც მრავალ ტანჯულის ალ. ყაზბეგის სახით, დაჰკარგა ხელოვანი მწერალი, გამომთქმელი ჩვენის ცხოვრების ტკივილისა და ჭირ-ვარამისა.

სამსონ ყიფიანი

—

ფასანაურიდამ: ფასანაურის ქართველი საზოგადოება დიდად შეწუხებულია ალ. ყაზბეგის გარდაცვალებით და ჰნატრობს, რომ მისი ძვირფასი ცხედარი დღისით გამოატარონ აქეთ.

—

ქარელიდამ: დიდად შევწუხდით და გვეწყინა ძვირფასისა და დაუვიწყარის ბელეტრისტის ალ. ყაზბეგის გარდაცვალებით.

გიორგი ციციშვილი

—

თიანეთიდამ: დიდად ვწუხართ ჩვენის დაუვიწყარის მეგობრის ალ. ყაზბეგის გარდაცვალების გამო. პანაშვიდი გადავიხადეთ ახმეტის ეკკლესიაში.

რევაზ ჩოლოყაშვილი

—

იალტიდამ: ნიკიტის საბაღოსნო და ღვინის კეთების ქართველნი მოწაფენი ულრმესად შეგვაწუხა მოჩხუბარიძის გარდაცვალების ამბავმა. ეგ მწერალი და ბელეტრისტი მეტად ძვირფასი იყო ჩვენთვის. ხსოვნა მისი, ჩვენის სამშობლოს დიდის მოძღვარისა და მოღვაწესი არაოდეს არ ამოიფხვრება ჩვენის გულიდამ.

—

დუშეთიდამ: დუშეთის მოქალაქენი და აქაური მოხელეობა გულითა და სულითა სწუხს ალ. ყაზბეგის გარდაცვალებას. მაგ ნიჭიერმა აქაურმა მწერალმა მთელი თვისი სალიტერატურო ძალა და ღონე შესწირა მოხევეთა განათლებას.

დუშეთის ქალაქის დეპუტატი მარტიროზოვი

სომხური „წიგნების გამომცემელ საზოგადოების" გამგეობისაგან მოუვიდა შემდეგი წერილი ა. ყაზბეგის დასაფლავების გამგეთ:

სომხურ «წიგნების გამომცემელ საზოგადოების» გამგეობა დიდად სწუხს, რომ ასეთი დიდი დასაკარგი დაჰკარგა ქართულმა ლიტერატურამ დაუვიწყარ ალექსანდრე მიხეილის ძის ყაზბეგის გარდაცვალებით. „ელგუჯა", „ელისო" და სხვა მისი ნაწერები, დიდის ნიჭით დაწერილები, ძვირფასი სამკაულია მშობლიურის ლიტერატურისა».

გამგეობის თავმჯდომარე ა. კალანთარი
სეკრეტარი ო. სტეფანიანი

—

პეტერბურგის ქართველ სტუდენტებისაგან: ქართველი სტუდენტები დიდად მწუხარენი ვართ ჩვენის ძვირფასის და დიდად ნიჭიერის მოწამე-პოეტის გარდაცვალებისა გამო. მაგ დანაკარგმა თქვენთან ერთად ჩვენც გულ-წრფელად დაგვღონა.

კორესპონდენცია

ქ. ჟენევა. აქაურ უნივერსიტეტში ოცდა-ხუთამდე სომეხი სწავლობს. ამათში 6 ქალია. თითქმის ყველანი კავკასიიდან არიან. წელს, ნოემბრის 27, გაჰმართეს სალიტერატურო და სამუსიკო საღამო სახელ-წოდებით „სომეხთა საღამო". სთქვეს სხვა-და-სხვა საუკეთესო სომხური სიმღერები; დაუკრეს მრავალ ნაირი საკრავი და ბოლოს წარმოადგინეს ცხოველი სურათები: პირველი წარმოადგენდა საპატიმროს (სათათრეთში), სადაც დატყვევებულ სომეხთ აწვალებენ, მეორე—სომეხთა ახალგაზდობა თავსესხმის საპატიმროს დარაჯს და ანთავისუფლებს ტყვეებს. მესამე—ამის გამო მხიარულება. საზოგადოებას ძალიან მოეწონა თარი და მრავალჯერ გაამეორებინეს თარის დაკვრა. აქაურ ჟურნალ-გაზეთობამ ეს საღამო ქებით მოიხსენია. აი, მაგალ., ერთის უპირველესის გაზეთისა: „სომხები ჟენევაში". სომეხთ სტუდენტებმა გაჰმართეს სალიტერატურო და სამუსიკო საღამო. ეს ახალგაზდები საზოგადოებას აცნობებენ თავიანთ სამშობლოს, რომელიც ასე შორს არის და სწუხან, როცა იგონებენ, რა არის ახლა მათი სამშობლო და რა უნდა' იყოსკი. იმათ ერთად-ერთ სურვილად დაუსახავთ სამშობლოს დამოუკიდებლობა და თავისუფლება. პირველად სთქვეს თვისი საერო საგალობელი. სწორედ მშვენიერი იყო, მაგრამ ცოტა ნაღვლიანი და მოსაწყენი ხმაა, უფრო ჰმუნვასა და სევდას აღუძრავს კაცს, ვიდრე სიხარულს... ლექსი «ცრემლი არაგვის» შეუდარებელი იყო! ავტორი თვალ-ცრემლიანი იგონებს ძველ სომხეთის სანეტარო მდგომარეობას; განსაკუთრებით მოსაწონი იყო მათი ეროვნული საკრავი თარი; დამკვრელი აღტაცებული ტაშის-ცემით და „bravos"-თ იქმნა დაჯილდოვებული დამსწრეთაგან, რომელთა რიცხვი 300-ზე მეტი იქმნებოდა... დასასრულ გაიმართა კავკასიური ლეკური. დიდის სიამოვნებით გავატარე ეს საღამო, სადაც იყვნენ რუსი, ბულგარი, რუმინელი, ფრანგი, სომეხი სხ"...

ქართველი აქ მხოლოდ ოთხია.

ნოე ჟორდანია

ჟენევა, 4 დეკემბერი.

—

სოხუმი (აფხაზეთი). 17 დეკემბერს აქ იყო ქალაქის დეპუტატების არ[illegible] სხვა წლებთან წელს უფრო უყაილმაყალოდ ჩაიარა არჩევნებმა. ამის მიზეზად, სხვათა შორის, იმას მოგახსენებენ, რომ ქალაქის თვით-მართველობის შემოღებას მოელიანო, მაგრამ შარშანაც ასე მოელოდნენ და დღემდისაც არავითარი ნამდვილი გარემოება არ ვიცით თვით მართველობის შემოღების შესახებ. თუმცა-ღა-კი დრო არის ქალაქის მამულ დედულს რიგიანი პატრონი ჰყავდეს. ქალაქს კარგი მამული აქვს, სხვა შემოსავლიანი წყაროებიც ბევრი აქვს, მაგრამ ყველაფერი ამაოდ ძიდის, ე. ი. წლის გასულს არც ფულიდან რჩება რამე ქალაქის ხაზინაში და არც არავითარი საქმე კეთდება. მართალია, ჩვენ სოხუმელებს, იმედი გადაგვიწყდა სიკეთის მოლოდინში, მაგრამ მაინც კიდევ ვსთხოვთ ღმერთს, მოგვხედოს და მოგვივლინოს მხსნელად თვით-მმართველობა, გაგვხადოს ჩვენის ქონების პატრონი ჩვენვე. თუ-კი ჩვენზე უფრო მცირე და ღარიბი ქალაქები გახდნენ ამ მოწყობილების ღირსნი, ჩვენ რაღა დავაშავეთ...

დეპუტატებად კენჭი უყარეს შვიდ კაცს, რომელთაგან კენჭი ხვდათ ამ გვარად: ბ-ნს სპანაკის, ძველს დეპუტატს თეთრი 87, შავი 28. ბ-ნს თექმეჩოვს თეთრი 96, შავი 17. ესენი ბერძნები არიან. მალანის (აფხაზია) თეთრი 61, შავი 54. ბ-ნს კეთილაძეს (ქართველია) 87 თეთრი, 58 შავი. ბ-ნს გ. ქიქიას (ქართ.) 79 თეთრი, 36 შავი. ბ-ნს ონისიმე კირთაძეს 88 თეთრი და 27 შავი. ამ გვარად კენჭის უმეტესობით ბ-ნი თექმეჩოვი და ან. კირთაძე იქმნენ დეპუტატებად არჩეულნი, ერთი ბერძენი და ერთი ქართველი, ხოლო მათ კანდიდატებად სპანავი და კეთილაძე, ესენიც ერთი ბერძენი, ერთი ქართველი.

ამის გარდა საზოგადო კრებამ ერთხმად დაადგინა ხუთის წლის განმავლობაში ვიხადოთ ხუთას ხუთასი მანეთი იმ პირობით, რომ ეს ფული შენახულ იქმნას რომელსამე ბინაში და, როცა სოხუმის სამთო სასწავლებელი სხვა ტიპის სასწავლებლად გადაკეთდება, მაშინ მიეცეს იმ სკოლას რომელისამე ხელოსნების ან მეურნეობის სასწავლებლადაო.

—

კახეთი. (თელავის მაზრა) 20 დეკემბერს ნამი ეღირსა კახეთს.. ნოემბრის ოცდარვას ცა მოიქუშა და დაიწყო ცრემლის ღვრა. მთელ რვა-ცხრა დღეს ასეთი ნაღვლიანი იყო, ჰგლოვობდა კახეთის არე-მარის გოლვისაგან სულ-მობრძავად ჩავარდნას და აფრქვევდა მდუღარებას—ამოწვიმას, ისეთს, მაისში რომ იცის ხოლმე. ცა-ღრუბლის მწუხარება სოფლის ხალხის მხვნელ-მთესველის ლხინი იყო და მის სიხარულს სამზღვარი არა ჰქონდა: სასოება დაუბრუნდა, ძალ-ღონე განუახლდა, მხნეობა მოემატა, ცხოვრების იმედი კვლავ მოეცა! მაშინვე გავიდა მინდვრად და გააბა ფარცხები.. ამ მშვენიერის ამინდის წყალობით თუმცა ერთს კვირაზე მეტი ჰფარცხა მიწის მუშამ, მაგრამ მაინც ყველა ნახნავის დაფარცხვა ვერ მოასწრო, და ბევრი დასაფარცხი ნახნავი დაიტანა [illegible], რომელიც ამ თვის შვიდში გვეწვია. დასდო თუ არა ცოტაოდენი თოვლი, თითქოს შეიბრალა, თბილი საბანი დაჰხურა, ახლად დაფარცხულს მინდვრებს არ შესცივდეს და ყინვამ არ დააზროს დამბალი და გაღვივებული თესლიო,—მაშინვე გამოუდარა და გაჰყინა მიწა-წყალი. ხალხს იმედი ჰქონდა, რაკი წვიმები დაიწყო, მდინარეები მოიმატებს, წისქვილები გაბრუნდება, და ჩვენც ნაფქვავი გაგვიჩნდებაო. მაგრამ ყინვამ სრულიად გააცრუა ეს იმედი და, პირიქით, ის წყალიც დააშრო, რომელიც სასმელად-ღა კმარიყო, და უნაფქვაობისაგან გაჭირვებას წყურვილიც ზედ დურთო. ამ ყოფაში იღონლიალა ერთმა კვირამაც., ეხლა-კი, ეს ერთი კვირაა, ისევ თოვლი მოდის, თბილი დარებია და სასმელი წყალიც ისევ გაჩნდა ჯერ-ჯერობით. მეტად კმაყოფილია სოფლის ხალხი, რომ თოვლიანი ამინდებია, აგები ჭირნახულებს არაფერი დაუშავდეს, უმისოდაც უამინდობისაგან და უდრო-დროს ნათეს-ნაფარცხობისაგან გახარაჯავებულებსაო!

ფშაველიშვილი

რუსეთი

ჟურნალ „Русск. Школа"-ს უკანასკნელ წიგნში დაბეჭდილია წერილი ბ-ნ ანასტასიევისა შესახებ მუსულმანთა სასულიერო სკოლებისა სიმბირსკის გუბერნიაში. ამ გუბერნიის სიმბირსკისა, ბუინისა და სენგილეევის მაზრებში მრავალი მაჰმადიანი სცხოვრობს სრულიად განცალკევებით. ამ განცალკევებას ხელს უწყობს მაჰმადიანთა სკოლები. ეს სკოლები გამართულია თითქმის ყველა მეჩეთთან და მაჰმადიანებს აქ მეტი მეჩეთები აქვთ, ვიდრე მართლ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მადიდებელთ ეკკლესიები.. სკოლებში სწავლობენ თითქმის ყველა ვაჟები. ქალებს ასწავლის მაჰმადიანთა მოლლას ცოლი, რომელსაც დიდს პატივსა სცემენ ყველანი. ამ სკოლებს უფრო სასულიერო ხასიათი აქვს, თუმცა სხვა საგნებსაც ასწავლიან. სკოლებს საგნადა აქვთ ისე აღზარდონ ყმაწვილ-კაცობა, რომ გულში ჩაუნერგონ და გაუძლიერონ მამა-პაპათა სარწმუნოება.

—

ტამბოვის „საგუბერნიო უწყების“ სიტყვით ტამბოვის გუბერნია სწორედ რომ „ლაქაა უმეცრებისა“ აი საბუთიც:

79—88 წლების განმავლობაში ტამბოვის ერობის მიერ სკოლებისთვის გადადებულ ფულის რაოდენობიდგან სჩანს, რომ თითოეულ კაცს დაუხარჯავს სკოლაზედ 5,2 კაპეიკი.

მთელ გუბერნიაში ერთი მეხუთედი ისეთი სოფლებია, სადაც წერა-კითხვა არავინ იცის.

ტამბოვის გუბერნია მაგალითად ოსმალეთს რომ შევადაროთ, აღმოჩნდება, რომ აქაურ მცხოვრებთა შორის წერა-კითხვის მცოდნენი მხოლოდ $3^1/_2\%$ მეტნი არიან, ვიდრე ოსმალეთის მცხოვრებთა შორის, ქალებ შორის-კი განათლება ხომ $6^1/_2\%$-ით დაბლა სდგას, ვიდრე ოსმალეთში.

ორთა შუა რიცხვით გუბერნიაში 100 მამაკაცთა შორის მხოლოდ 8 კაცმა იცის წერა-კითხვა და 100 დედაკაცთა შორის მხოლოდ ერთმა.

მთელს გუბერნიაში არ არის ისეთი მაზრა, სადაც 100 მამაკაცთა შორის ათმა მაინც იცოდეს წერა-კითხვა და 100 დედაკაცთა შორის ერთმა.

—

ამ ჟამად საერო განათლების სამინისტრო და უწმიდესი უმართებელესი სინოდი ერთად არდგენენ შუათანა სასწავლებლების გაჭირვებულ მოსწავლეთა დასახმარებელ საზოგადოების წესდებას. ამ წესდებით შეიძლება მოსწავლეს კერძოდაც აღმოუჩინოს დახმარება და საერთოდაც მოუმართოს ამ საზოგადოებამ სწავლის საქმე კლასებთან პარალელურ განყოფილებათა დაფუძნებითა და მოსამზადებელ და სხვა ახალ სასწავლებელთა დაარსებით.

—

13 დეკემბერს პეტერბურგში გაიმართა საგანგებო კრება მშობელთა საზოგადოებისა. კრებამ დიდის ხნის კამათობის შემდეგ გადასწყვიტა, მომავალ წელს დაარსდეს გამოფენა იმ საგანთა, რომლებიც საჭიროა ბავშვებისთვის. ამ გვარი გამოფენა ჯერ პირველი მაგალითი იქმნება რუსეთში. გამოფენის მოთავედ არჩეულ იქმნა ცნობილი პედაგოგი პ. ა. ლიტვინსკი.

ემილ ზოლას წერილი რუსეთსა და საფრანგეთ შორის სალიტერატურო კონვენციის შესახებ.

წერილი დაბეჭდილია გაზეთ „Temps-“ში. ზოლა სწერს სხვათა შორის. ჩვენ სალიტერატურო კონვენცია გვაქვს მეზობელ სახელმწიფოებთან, რომელთაც ნაკლებად ვუყვარვართ. და განა სამწუხარო არ არის, რომ იმ ერთან, რომელსაც ამ უკანასკნელ დროს მეტად დაუკავშირდით და რომელიც ჩვენ საყვარელ დად მიგვაჩნია, ამ ერთან კონვენცია არა გვაქვს შეკრეული. ეს კონვენციის შეუკვრელობა რუსეთთან საფრანგეთისთვის მეტად საზარალოა. ავიღოთ მაგალითად რომანი „Débâcle.“ რუსეთში ერთსა და იმავე დროს იბეჭდებოდა თარგმანი ამ რომანისა. დაიბეჭდებოდა თუ არა პარიჟში პირველი ფელეტონი ამ რომანისა, მაშინვე საჩქაროდ სთარგმნიდნენ და პირველსავე მატარებლით ჰგზავნიდნენ რუსეთში. და ვნახოთ, რა შედეგი მოჰყვა ამ გარემოებას. ჯერ ერთი რომ რომანი საჩქაროდ და ამიტომ ძლიერ ცუდად ითარგმნებოდა. მეორე, არც ერთი გაზეთი არ იყო ამის გამო მოგებაში, რადგანაც ყველა გაზეთებში ერთსა და იმავე დროს იბეჭდებოდა ეს რომანი. წარმოიდგინეთ ეხლა, რა მოხდებოდა მაშინ, რუსეთსა და საფრანგეთ-შორის კონვენცია რომ ყოფილიყო შეკრული. „Débâcle“ დაეთმობოდა ერთს გამომცემელ ფირმას, რომელიც მოთხრობას რიგიანად გადასთარგმნიდა. ყველაზედ მეტად სასარგებლო-კი ის იქმნებოდა, რომ მთელ 2—3 თთვის განმავლობაში რუსეთის გაზეთებში მთელი ადგილი ფრანგულ რომანებს არ ექმნებათ დაჭერილი. გარდა ამისა თვით რუსეთისთვის კიდევ უფრო იმიტომ იქმნება სასარგებლო სალიტერატურო კონვენცია. ეხლა რუსეთის გამომცემელი არაფერს არ აძლევს უცხოელ ავტორს მის თხზულებაში. ამიტომ შეუძლიან რამ[illegible] თხზულებანი და [illegible] თვით [illegible]თა თხზულებანი ნაკლებად იბეჭდება, რადგანაც კონკურენციას ვერ უწევენ საფრანგეთისა, გერმანიისა და ინგლისის მწერალთ.

უცხოეთი

—

ავსტრია. მთელი პრაგა აღელვებულია იმ მკვლელობის გამო, რომელიც მოხდა ამას წინად ამ ქალაქში. მოჰკლეს ერთი ხელოსანი გვარად მრვა. ამ ამბავს მეტად დიდს საპოლიტიკო ხასიათს აწერენ, რადგანაც მოკლული აგიტატორი იყო და ამასთანავე ქაღალდებიცა ჰქონდა, სადაც მრავალი საყურადღებო ცნობანი უნდა ყოფილიყო ჩაწერილი.

ეჭვი არ არის, რომ მკვლელობას დიდი მნიშვნელობა ექმნება. გაზეთები ამბობენ, ამიერიდგან პრაგაში საფრთხილო წესი-კი არ გაუქმდება, მთავრობა უფრო სასტიკს ღონისძიებას მიჰმართავსო.

—

ავსტრი-უნგრეთი. გაზ. „Гласъ Народа“ ჰშიშობს, რომ ვაი თუ მრავის მოკვლამ ხელი შეუწყოს პრაგაში შემოღებულ შიშიანობის დროის წესების გახანგრძლივებასაო.

—

12 დეკემბერს პეტერბურგის ქალაქის საბჭოს წარუდგინა თავისი მოხსენება საიურიდიო საზოგადოების წევრმა ლ. პ. დიმშამ. მოხსენება შეეხება ჩრდილო-ამერიკის ერთის შტატის საპოლიტიკო და საზოგადო ცხოვრებას.

ამ მოხსენებიდგანა სჩანს, რომ ამერიკა ისეთი ბედნიერი ქვეყანა არ არის, როგორც ბევრსა ჰგონია. იქ ძლიერ გავრცელებულია თურმე მრავალ გვარი ავაზაკობა, ქრთამის აღება და სხვ. ამ მოხსენებაში ერთი საყურადღებო ადგილია. ბ-ნ დიმშას აზრით ამერიკის დედაკაცმა მრავალი უფლება მოიპოვა, ხოლო მოვალეობა-კი არც ერთი არა აქვს ნაკისრი. ამიტომ ამერიკის დედაკაცი არ არის არც დედა, არც მეუღლე, რომელსაც საგნად უნდა ჰქონდეს ზრუნვა მთელის თვისის ოჯახისთვის.

თეატრის მატიანე

—

ლევ ტოლსტოის პიესა „ძალა სიბნელისა“ ძლიერ მოსწონთ იტალიაში. ჯერ რიმში იქმნა წარმოდგენილი, შემდეგ ტურინსა, მილანსა და ვენეციაში. ამას წინად ეს პიესა წარმოადგინეს გენუაშიც, პაგანინის თეატრში. აი რასა სწერს ამ დრამის შესახებ ერთი იტალიური ჟურნალი „Mando artisto:“ „ძალა სიბნელისა“ მშვენიერი სურათია რუსეთის ცრუ მორწმუნეობისა და ბოროტებისა, მათ ღირსებათა და ნაკლულევანებათა. ეს ისეთი მშვენიერი სურათია, რომელშიაც არ მოიპოვება არც ერთი შეცდომა; პიესის შინაარსი სრულის სიმართლით მიმდინარეობს და სიმართლითვე თავდება, თუმცა დასასრული ცოტათი მოულოდნელი-კია. პიესა უბედურებით თავდება. ეს უბედურება მოულოდნელია, ახალი, მაგრამ ამასთანავე ძლიერ მართალიც-კია. შეიძლება სთქვას კაცმა, [illegible] მწერალს-კი არ შეუპოვნია რომელსამე სოფელში და სცენაზედ გადმოუტანია, ისე ცოცხლად არის დაწერილი.

გასართობი

—

ერთი ყმაწვილი კაცი საბანაოდ წავიდა პირველად და კინაღამ არ დაირჩო. როგორც იქმნა, გამოვიდა ნაპირზედ და შეჰფიცა, იქამდე ფეხს არ ჩავდგამ წყალში მანამ ცურვას არ ვისწავლიო.

**

ერთს კაცს ერთი ბოთლი ძველის-ძველი ღვინო ჰქონდა ბოთლით და დიდადაც უბრთხილდებოდა. დაბეჭდა ბოთლი და შეინახა. ბიჭმა ბოთლი ქვემოდგან გახვრიტა და ამ ძვირფასს ღვინოს ნელ-ნელა სმა დაუწყო. ღვინის პატრონი დიდად გაოცებული იყო, ეს ბოთლი ხომ დაბეჭდილია და ღვინო როგორ აკლდებაო. ამხანაგმა უთხრა:

— ნახე, ძირიდგან ხომ არა სვამენ?

— რა სულელი ხარ, კაცო, უპასუხა ღვინის პატრონმა ვერა ჰხედავ, რომ ღვინო ზემოდგან აკლდება და არა ქვემოდგან?

**

ყმაწვილმა კაცმა თავისთან მყოფი მეორე ყმაწვილი კაცი ერთს ქალს გააცნო ამ სიტყვებით:

— წარმომიდგენია ჩემი ნათესავი, რომელიც არც ისე სულელია, როგორიც გარეგნობითა სჩანს.

— დიაღ, ჩვენს შორის სწორედ ეგ განსხვავებააო, დაუმატა ახლად გაცნობილმა.

გამოსადეგი ცნობა

—

დაუსველებელი ფეხსაცმელი.

რა ტყავისაც უნდა იყოს ფეხთ-საცმელი შეკერილი, შეიძლება ისე მოახერხოთ, რომ წყალმა ვერ შეატანოს. ამისათვის საჭიროა მხოლოდ, ფეხთსაცმელი წყალში ჩასდოთ რამდენისამე საათით, ისეთს წყალში-კი, რომელშიაც საპონი ბლომად არის გარეული. როდესაც წყალიდგან ამოიღებთ, ფეხთსაცმელი თავის სირბილეს სულ არ დაჰკარგავს, პირ-იქით, უფრო დარბილდება კიდეც. ამას გარდა, თუ სადმე წუღის შესატანი აქვს, ის ადგილები საპნის ქონით ამოივსება და წყალი სრულიად ვეღარ შეატანს.

დეპეშა

22 დეკემბერი

პეტერბურგი. მომავალ წელს სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროსთან დაარსდება ინსპექტორთა შტატი, რომელთაც მიანდობენ სამეურნეო, სასოფლო და სამთა-მადნო საქმეთა განხილვას.

ბათუმი. ბეგლევონჩის ხეობაში აღმოაჩინეს სპილენძისა და ტყვიის მადნები, აგრეთვე ჭოროხის ხეობაში აღმოჩნდა შავის ქვისა და ისეთი მადნეულობა რომელშიაც ოქრო ურევია თურმე.

მადრიდი. უკვე გათავდა განხილვა იმ ავაზაკთა საქმისა, რომელთაც ბრალდებოდათ დეპუტატთა პალატის აფეთქების განზრახვა. სამთავე დამნაშავეს 7 წლით კატორღა მიუსაჯეს.

პალერმო. პიეტრპერციასა, სპაკაფორნოს, სალემსა, კაბასმელოს და მადცარას მცხოვრებნი აუჯანყდნენ ქალაქის საბჭოებს. ზოგიერთ ადგილებში რამდენიმე კაცი იქმნა მოკლული.

პეტერბურგის ბირჟა, 21 დეკემბ.

	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ოქრო-მანეთიანი ოქრო	7,52	7,55	— ,,
ტამოჟნის კუპონები	$150^1/_4$	151	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული	— ,	— ,,	— ,,
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— ,,	— ,,	248
—მეორისა		— ,,	$222^1/$[illegible]
4% მესამე სესხისა	-- ,,	— ,,	-- ,,
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი	$188^3/_4$	— ,,	— ,,
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა:			
6%	$98^1/_2$	— ,,	— ,,
5%	— ,,	$100^3/_4$	— ,,
ქუთაისის ბანკისა 6%	$98^1/_2$	— ,,	— ,,
5%	— ,,	$100^3/_4$	— ,,
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	$97^1/_2$	— ,	— ,,

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი № 2 9 ს. 30 წ. დილ. და № 4 6 ს. 50 წ. საღ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის № 1 9 ს. 52 წ. საღ. და № 3 12 ს. 25 წ დღ.

ტფილისიდგან ბაქოს № 3 მიდის 1 ს. 20 წ. დღ.

ბაქოდგან ტფილისს მოდის 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდგან განჯას მიდის 9 ს. 20 მ. საღ.

განჯიდგან ტფილისს მოდის 1 ს. 30 წ. დღის.

ტფილისიდგან ხაშურს მიდის 3 ს. დღ. ხაშურიდგან ტფილისს 8 ს. 10 წ. დილ.

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ

ბათუმიდამ გადის:

ხუთშაბათობით: დღისით 12 საათზე მოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსიისკში და კერჩში.

სამშაბათობით და შაბათობით: შორის გზით 2 ს. შუაღ. შეივლის ყველა ნავთსადგურში.

ბათუმში მოდის:

ღამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსსისკით და სოხუმით.

ოთხშაბათობით: დილით სწორე გზით ნოვოროსსისკით და სოხუმით.

პარასკეობით და ოთხშაბათობით: საღ. შორის გზით, შეივლის ყველა ნავთ-სადგურებში.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

პარასკეობით: საფოსტო და სახალხო.

სამშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ოდესიდგან.

ხუთშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ბათუმიდგან.

ფოთიდგან გადის:

პარასკეობით: ნაშუადღევის ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, დილის 5 საათზე.

ხუთშაბათობით: საფოსტო და სახალხო საქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

—

განცხადებანი

ვაუქმებ რწმუნების ქაღალდს, ჩემმიერ მოცემულს ჩემის შვილის ლეონიდ ივანეს ძის კუცურის სახელზედ დამტკიცებულს ქ. ბათუმის [illegible] რიის ზაიკინის [illegible] მარტს [illegible] გებას არ ვკისრულობ, ვითარს ბა[illegible] პასუხსა ვისგანმე თუ ჩემს [illegible] ჟავის ხელმოწერილი სავალდებულო ქაღალდი, რომელიც შეიძლება აღმოჩნდეს, როგორც ჩემმიერ მიცემულ რწმუნებულ ქაღალდის გაუქმებამდე ისე შემდეგშიაც.

ბათუმის 2-რე გილდის ვაჭარი ივანე გიორგის ძე კუცური

(3—1)

ავჭალის ქუჩის დასაწყისში, ნიკოლოოზის ქუჩაზე, საგინოვის ქვრივის სახლში, № 21, „ივერიის“ რედაქციის გვერდით, პირველ იანვრიდამ იძლევა ქირით პადვალი თავის გამართულობით ანუ გაუმართავად. ფასი ეკითხოს „ივერიის“ რედაქციაში მაქსიმე შარაძეს.

(10—5)

იძლევა იჯარით ახმეტაში და გლდანზე: სახლ-კარი, სახნავ-საძოვარი და ვენახები. გლდანზე იყიდება კიდეც. დაწვრილებით შეტყობა შეიძლება: ავჭალის ქუჩა, ალხაზიშვილის სახლი კნ. თარხნიშვილთან.

(3—2)

საყმაწვილო სურათებიანი ჟურნალი

ჯეჯილი

(წლიწადი მეოთხე)

გამოვა 1894 წელსაც აგრეთვე ორ თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორითაც აქამდის.

ხელის-მოწერა მიიღება ტფილისში „ჯეჯილის“ რედაქციაში Водовозная № 22. дом Айвазова.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ ტფილისში დატარებით ღირს 3 მან., ტფილისს გარეშე გაგზავნით 4 მანეთი.

ცალკე ნომრის ფასი ტფილისში 70 კაპ., ხოლო სხვა ქალაქებში— 75 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

„წერა-კითხვის საზოგადოების“
წიგნის მაღაზიაში

ისყიდება შემდეგი წიგნები:

	მან.	კაპ.
ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა . .	„	40
ბუნების კარი ყდით ი. გოგებაშვილისა . . .	„	90
გეომეტრია II მ. ყიფიანისა	„	50
ვისრამიანი..	1	50
თხზულ. რ. ერისთავისა I	1	„
თხზულ. რ. ერისთავისა II	„	40
კოკორი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, ი. გოგებაშვილისა	„	10
კრილოვის არაკები, თარგ. აკაკისა	„	30
იგივე მშვენიერის ყდით .	„	80
მოთხრობანი ვაჟა-ფშაველასი.	„	30
შექსპირის დრამები ს. ყიფიანისა	„	20
პატარა მოამბე II ალ. მიriანაშვილისა . . .	„	10
რობინზონ კრუზო, თარგ. ან. თუმანიშვილისა. .	„	30
რუხი მგელი გ. წერეთლისა	„	15
ქილილა და დამანა . .	3	„
შალვას თავგადასავალი ცახელისა	„	15
...რი შ. მღვიმელისა .	„	30
...ოარანი, თარ. ანზომლი, ა... . . .	„	15
...ქსთა კრება, ი. გოგე...		
ხატაური ...	„	30
კონა ი. გოგებაშვილისა .	„	50
კუნწულა, ანუ მოთხრობანი მოზრდილ ყრმათათვის ი. გოგებაშვილისა .	„	40
შინაური საქონელი და იმისი მოვლა-მოშენება ი. როსტომაშვილისა . .	„	5
ვიქტორ-ჰიუგოს რომანიდამ „ოთხმოც-და-ცამეტი წელი“ დ. ყიფიანისა.	„	20
სიბრძნე-სიცრუის წიგნი ს. ორბელიანისა. . . .	„	50
ლექსები ვახტ. ორბელიანისა	„	20
დავით აღმაშენებელი, დრამა ალ. ორბელიანისა .	„	40
გმირისეულის ქალი, მოთხრობა ს. მგალობლიშვილისა	„	20
მეველე, მისივე. . . .	„	10
თავადი იერონიმე, მისივე.	„	10
მთიული სოსე, მისივე . .	„	10
ქრისტინე, ე. ნინოშვილისა.	„	20
რავდენიმ მოთხრობა მისივე.	„	50
ოტელლო, დრამა შექსპირისა, თარგ. ი. მაჩაბელისა.	„	50
ქართული გრამატიკათ. ჟორდანიასი	„	55
ლექსები გრ. ორბელიანისა	„	50
სამზარეულო ქართულისა და ევროპიულის საჭმელებისა	1	20
თხზულებანი ი. დავითაშვილისა	„	80
სურამის ციხე, მოთხრობა ჭონქაძისა	„	25
თამარ, სპარსული ლეგენდა	„	10

1894 წლის იანვრიდგან
გამოვა ყოველ თვიური ქართული ჟურნალი

„მოამბე“

შემდეგის პროგრამმით:

I სიტყვა-კაზმული მწერლობა ორიგინალი და ნათარგმნი რუსულიდან და უცხო ენებიდან: რომანები, მოთხრობები, ამბები, ლექსები, პოემები დრამატიული თხზულებანი და სახალხო სიტყვიერების ნაწარმოები.

II ისტორია, გეოგრაფია, არქეოლოგია, ბიოგრაფია შესანიშნავი კაცებისა, საერო მეურნეობა, მართლ-მსაჯულება, შესანიშნავი სამჯავრო პროცესები

III სასოფლო მეურნეობა: სასოფლო მეურნეობისა და მრეწველობის შესახებ სტატიები და კორესპონდენციები.

IV კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია ქართულის, რუსულისა და უცხოეთის სალიტერატურო და სამეცნიერო თხზულებათა შესახებ.

V ქრონიკა: ახალი ამბები შინაურის და უცხო ქვეყნების ცხოვრებიდან.

VI ნარევი.

VII განცხადებანი.

ფასი ჟურნალისა გაგზავნით:

ერთის წლით—10 მან., ექვსის თვით—6 მ, სამის თვით—4 მ.

ჟურნალში მონაწილეობას მიიღებენ:

აკაკი, ნ. ავალიშვილი, არაგვისპირელი (ფსევდონიმი), ი. ბაქრაძე, კ. ბაქრაძე, ბაჩანა (ფსევდონიმი), ეკ. გაბაშვილისა, ი. გოგებაშვილი, დონ-იაგო (ფსევდონიმი), დუტუ მეგრელი (ფსევდონიმი), დიმ. ერისთავი, ვაჟა-ფშაველა (ფსევდონიმი), გრ. ვოლსკი, თავისუფალი სვანი (ფსევდონიმი), ექ. თაყაიშვილი, გ. იოსელიანი, დ. კარიჭაშვილი, კირ. ლორთქიფანიძე, გ. მაიაშვილი (ფსევდონიმი), პროფესორი ნ. მარრი, სოფ. მგალობლიშვილი, მეველე (ფსევდონიმი), მელანია (ფსევდონიმი), პროფესორი პ. მელიქიშვილი, ი. მესხი, ნ. მთვარელიშვილი, შ. მღვიმელი (ფსევდონიმი), ა. ნანეიშვილი, ი. ნიკოლაიშვილი, ნ. ნიკოლაძე, ე. ნინოშვილი (ფსევდონიმი), ნ. ორბელიანისა, პროფესორი ვ. პეტრიაშვილი, თ. რაზიკაშვილი, გ. საძაგლიშვილი, პ. უმიკაშვილი, ნ. ურბნელი (ფსევდონიმი), ი. ფერაძე, ა. ფრონელი (ფსევდონიმი), ან. ფურცელაძე, ს. ღოღობერიძე, მ. ყიფიანი, ს. ყიფიანი. გრ. ყიფშიძე, ი. ჩიქოვანი, ცახელი (ფსევდონიმი), ანას. წერეთლისა, გ. წერეთელი, ილ. ჭავჭავაძე, ა. ჭიჭინაძე, ა. ხახანაშვილი, მ. ხელთუფლიშვილი, ი. ხონელი (ფსევდონიმი), ნ. ხუდადოვი, ს. ხუნდაძე, ა. ჯაბადარი, ი. ჯაბადარი, მ. ჯანაშვილი და სხვანი.

ხელის მოწერა მიიღება თვით რედაქციაში, რომელსაც უნდა მიჰმართოს შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Въ редакцію грузинскаго журнала „Моамбе“.

ჟურნალში დასაბეჭდი წერილები და სტატიები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს. მიღებული ხელნაწერები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებული და ან შესწორებული იქმნება. ხელნაწერები, რომელიც არ დაიბეჭდება, პატრონებმა რედაქციაში უნდა ... განმავლობაში; მერე კი ველარ მოსთხოვენ რედაქციას, არავითარ მიწერ-მოწერას დაუბეჭდელ ხელნაწერების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირისპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, პირველ საათიდან სამ საათამდის ნაშუადღევს.

რედაქცია იმყოფება ლორის-მელიქოვის ... 13 ...

გამომცემელი ნიკოლოზ ღოღობერიძე

მაბექტოლი ... ქუჩა

„ივერია“

ამ 1894 წელსაც გამოვა ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს. ფასი გაზეთისა:

12 თვით. . . .	10 მ.—კ.	6 თვით . . .	6 მ.—კ.
11 ,, ...	9 ,, 50,,	5 ,, ...	5 ,, 50,,
10 ,, ...	8 ,, 75,,	4 ,, ...	4 ,, 75,,
9 ,, ...	8 ,, —,,	3 ,, ...	3 ,, 50,,
8 ,, ...	7 ,, 25,,	2 ,, ...	2 ,, 75,,
7 ,, ...	6 ,, 50,,	1 ,, ...	1 ,, 50,,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ ,,ივერია“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Въ редакцію ,,ИВЕРІА“.

თუ ტფილისში დაბარებული გაზეთი ტფილისს გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—ორი აბაზი.

თუ თვის განმავლობაში დაიბარა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, მას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცახადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დასაბეჭდად

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი—8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი—30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის გვალობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერები, წერილები და კორესპონდენციები რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქნება. ხელ-ნაწერს, რომელიც დაბეჭდილი არ იქნება, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონმა არ მოიკითხა, მერე რედაქციას ველარ მოსთხოვს.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას დაუბეჭდელ ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირისპირ მოსალაპარაკებლად რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, ათ საათიდგან პირველ საათამდე და საღამოობით 6-დგან $7^1/_2$ საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: ნიკოლოზის ქუჩაზე, 21.

გამოსადეგი ცნობანი

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ

ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით იღებენ:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სჭირს სნეულებანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სიფილისი).

ე. მ. ჩიქოანი, 9—$10^1/_2$ საათამდის, სნეულებანი: თვალის და ნერვებისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდკოვსკი, $10^1/_2$—$11^1/_2$ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვეისა და. დედათა სქესისა.

ი. ф პროტასევიჩი, $11^1/_2$—$12^1/_2$ საათამდის, სნეულებანი: ყურ-ს, ყელის და ცხვირისა.

ექიმი—ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი $12^1/_2$—1 საათამდის, სნეულებანი. დედათა სქესისა.

ა. პ. კარაპეტიანცი, 1—$1^1/_2$ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით მიიღებენ:

ი. გ. ჩეპურკოვსკი, 5—6 საათამდის, სნეულებანი: გულ-მკერდისა; ხიმიურად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.

ა. გურკო, 6—7 საათამდის, სნეულებანი: ათაშანგი (სიფილისი) და ვენერიული.

ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—$7^1/_2$ საათამდის.

ე. ი. ფრანციუსი, 7—$7^1/_2$ საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის, და ცხვირისა, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერის ფასი ათი შაურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოისა, დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

...ლიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

„კვალი“

გამოვა 1894 წელს ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თაბახამდის იმავე პროგრამით

რედაქცია ყოველ-ღონისძიებას ხმარობს გააუმჯობესოს შინაარსი და სახე გაზეთისა, ამ განზრახვით მან დაიბარა პეტერბურგიდან მრავალი საუკეთესო ცინკზე და სპილენძზე მოჭრილი მხატვრობა.

გაზეთი წლიურად ღირს: გაუგზავნელად შვიდი მანეთი, ხოლო გაგზავნით რვა მანეთი. ნახევარის წლისა გაუგზავნელად სამი მან. და ათი შაური, გაგზავნით ოთხი მანეთი სამი თვისა გაუგზავნელად ორი მან. გაგზავნით სამი მან. თითო ნომერი აბაზათ.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში არწრუნისეულ ქარვასლის ქართულ სახალხო სამკითხველოში და „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში. ქალაქს გარეშე ხელის მომწერთა უნდა მიიქცენ „კვალის“ რედაქციაში Тифлисъ, Редакція „Квали“, Большая Водовозная № 22, домъ Айвазова. (3 — 2)

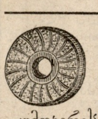

Въ Б. Жуковскій С.-Петербургъ 10. рота, 16.

უმთავრესი წარმომადგენელი წისქვილის თვლების ფაბრიკისა ე. ტრაპპისა.

ტრაპპის ფაბრიკის მიერ ბოგემიაში გაკეთებული წისქვილის თვლები საუცხოვო გამოდგა. ამ თვლებით სამჯერ უფრო მეტი იფქვის, ვიდრე სხვა ფაბრიკის გაკეთებულ თვლებით, 8 საათის განმავლობაში ფქვავს 600 (ექვსას) ფუთს.

Ревель А. Брокгаузенъ

პრეისკურანტები და სხვა და სხვა დამარწმუნებელი ქაღალდები სურველს საჩქაროდ გაეგზავნება.

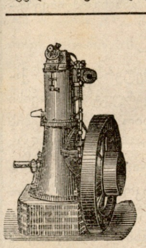

ახლად მოგონილი მაშინა ,,სლავა“ (დიდება), რომელიც უბრალო საწვავ ნავთით მოჰყავთ მოძრაობაში.

ტურბინები

წყალის ამოსაყვანად, ჩარხს გაცილებით სჯობია და 2-დგან 200-მდე ცხენის ძალა აქვს.

В. Б. Жуковскій С.-Петербургъ 10, рота, 1 6.